

שלושים לפטירתה של אמא

אמא,

בראיון איתך לארכיון של מעין צבי לפני 6 שנים אמרת: "השנה רותם מאושפז, אחרי פציעה קשה -

מה כותבים לבן ה-25 כברכה - כשלא יודעים באיזה מצב הוא יצא מהתאונה? כשעמדתי לכתוב לו נזכרתי בפגישה בקורס הרייקי - המנחה ביקשה לרשום משפטים שמנחים אותנו בחיים כקווי יסוד.

הדבר העיקרי שזכור לי - כך כתבת - שמשפט המפתח שלי היה: "תמיד להיות מוכן לבלתי צפוי" כשכתבתי את זה ואני קרובה לגיל 75 עברה בראשי המחשבה: מי יודע מתי ואיך יהיה השלב האחרון שלי? אנחנו רואים כל כך הרבה תופעות זקנה קשות סביבנו, אני רוצה להיות מוכנה לקבל מה שיהיה - אני רוצה להיות מוכנה. קורים בחיים דברים בלתי צפויים, חייבים להתמודד איתם על הצד הטוב ביותר (וזה מה שכתבתי לרותם). בעבר עברתי טראומה כשבעלי נהרג באופן פתאומי - לא הייתי מוכנה! הייתי צעירה מידי. היום אני בשלב אחר, אני מודעת שכל יום זה מתנה, תפילתי להיפרד מהחיים צלולה בלי להפוך לעול לאחרים - זו המשאלה הגדולה שלי"

כך כתבת, אמא, בגיל 75 וכבר שנה אח"כ נאלצת לפגוש את החוויה הקשה מכל לאם - אובדן בתך בכורתך - נורית שלנו.

ואיך עמדת מול מכת-גורל זו, איך התמודדת באומץ לב, בכאב ובאצילות נפש. מצד אחד המשכת להאחז בחיים - היית פעילה בהרבה תחומים, עם הרבה נדיבות לב ודאגת כל הזמן שהמשפחה תמשיך להיות מלוכדת, ומצד שני הלכת והעמקת את התעניינותך בעולם הבא, אותו עולם אליו נורית הלכה, קראת ונאחזת בכתביו של שטיינר חקרת כתבים מהמזרח וחיפשת תשובות לשאלות הגדולות שמעבר למציאות המוכרת, הידועה. באופן זה, הרגשתי, שמרת גם על יקיריך שעזבו.

אבל דחף החיים שלך היה עוד גדול ולא ויתרת על עשייה ותרומה והרבה הרבה מוזיקה ותמיד תכננת לאן תסעי בשנה הבאה. ביום הולדתך ה-80 בחצר ביתנו פנית לכל אורחיך ואמרת: נתראה ביום הולדתי ה-90, וכולנו - גם את - האמנו שאת תגיעי לשם צלולת דעה ועירנית יותר מכולנו.

לצערינו, לא עברו חודשים רבים והמחלה פשטה בגופך - וכשהבנת שהמצב קשה מיד נערכת לתוכנית ב' - התוכנית החלופית: - כמו ייקית טובה קראת לי ב"הלל יפה" לשיחה ואמרת: אם צריך להיפרד - ניפרד כמו גדולים באומץ לב ובהשלמה - וכשאני טפטפתי לידך הוספת בחצי נזיפה: "ואם קשה לך תקראי בספרה של קובלר רוס" שהייתה אכן מדריכתינו הרוחנית בתקופה זו.

אבל התוכנית שלך השתבשה קצת, אמא'לה, שתינו לא ידענו אז לאיזה מסע קשה עמוק אבל חשוב את הולכת להוביל אותנו: את אפי ואותי ואיתנו גם את כל שאר המשפחה. לימדת אותנו את הפרק האחרון של ספר חייך, לימדת אותנו איך נפרדים מהחיים כאן ומתכוננים לשם והיה בפרק הזה הכל: הזדקקות גדולה, כאב, תלות, חולשה, כעס, בכי, התכנסות ויגון - אבל גם לא מעט חומור וקריצה והרבה הרבה אהבה, חמלה וקבלה. היו לנו המון שעות של חסד, מפגש אמיתי של מגע וקרבה - באופן שאם לא היית נחשפת למחלה הקשה אולי היו נמנעות מאיתנו.

היתה הרבה הכרת תודה הדדית, את נורא שמחת על ההזדמנות להיות אתנו ותמיד שאלת כשהלכנו - מתי שוב נבוא ואנחנו הרגשנו זכות. זכות גדולה להיות בנותייך וללוות אותך בשעות כל כך משמעותיות.

וכשנפגשנו בכל ששי בערב כל המשפחה לארוחות משותפות עם הנכדים היית מחכה כבר זמן רב על הכורסא לבושה יפה, נהנית להתבונן בנכדייך אוכלים בתאוה ומשוחחים בקול רם על החיים ואמרת: "תראי איזה נכדים יפים יש לי ואיזה תאבון" - ואפילו לפעמים הצחקת אותנו בסיפורים שלך -

וגם סינג הפיליפינית אשה כל כך זרה הפכה פתאום לשותפה שלנו בחלקים הכי אינטימיים של חייך ואנו אימצנו אותה אלינו למרות שעבורך גם סימלה את הקשה מכל: את אובדן עצמאותך.

אמא'לה אהובה שלי וחברה כל כך טובה, את פחדת שתהפכי לעול ואני חשתי שנזדמנה לנו חוויה משותפת: העברת אותנו מסע אמיתי כואב וקשה אך גם מלא חסד ואהבה. כמו כל דבר שעשית בחייך גם כאן נתת לו את הצבע שלך, את הכנות והעמידה הזקופה מול מה שמצפה לך - אפשרת לנו שוב ללמוד ממך ולהתפעל מדרכך האמיצה, להיפרד מהעולם -

ואני שבאתי לתת, יצאתי ממך נשכרת ומועשרת ושמחה שנתת לנו להיות שם לידך בשעותייך הקשות.

אני מקווה שתמצאי שלוה במקום בו את נמצאת ובטוחה שתמשיכי ללוות אותנו בתוכנו.

אוהבת אותך ומתגעגעת

נאוה

יהודית יקירתי

הערצתי אותך מן ההתחלה, מהרגע בו נכנסת למשפחתנו,
אך את מלוא המגוון של הכשרונות, הכישורים והכוחות הנפשיים שלך
קלטתי רק בהדרגה, במרוצת השנים הארוכות
אחרי האבדה הגדולה הראשונה שפקדה אותך -

השנים שבתחילתן בנינו את בית הטבע
ובהמשכן הפעלת ותחזיקת אותו בעצמך, בעשורים האחרונים לרוב גם לבדך.

התפעלתי כל פעם מחדש, איך את, ההומניסטית, הפנמת גם את תולדות הטבע
והאבולוציה והשתמשת בהן בהדרכות המקסימות שלך,

וזאת במשך עשורים בנוסף לעבודתך בהוראה, בחינוך ובמינהל, בהם גידלת מחזורים
רבים של תלמידים - ומועל כל אלה היית גם אם וסבתא למופת.

ובל נשכח - היית גם אישה יפה, אך לא סתם יפה:
כוח-המשיכה שלך התמוזג בקלילות עם החן שלך, עם דרך-ארץ, עם התרבותיות
ואהבת המוזיקה שלך - וגם עם אותו קורטוב של הומור, שאינו צורב, כי-אם מטבל
יחסים.

וכך היו לך לא רק משפחה, קרובים, חברים, ידידים ותלמידים, אלא גם מחזורים
לרוב - וכל אלה ביחד וכל אחד לחוד צריכים מעתה להסתפק בגעגועים אליך.

ולי נשאר היום רק להביע עוד משאלה אחת:
את התקווה, שאמנם שריר וקיים הוא והתגשם, מה שאת האמנת זה מזמן, והוא -
שהלכת אל האור והנפש תמשיך להתקיים גם שם, מעברו השני של הסף.

כאן תנוחי עכשיו ליד שמעון - ואילו זכרוןך יישאר חרוט בלב כולנו כמו בלב שלי.

יהודית יקירתי